

Ali so naše prosvetne organizacije res dobre?

Leon XIII. pravi: »Krščanske organizacije so potrebno zlo.« Potrebne, toda tudi — zlo. Kateri starši se že niso jezili na sinove-hčere, ki so v organizaciji? Prvič: organizacije se izživljajo v zunanostih (formalnostih), sejarajah, sestankih, ki niso vedno iz organske potrebe — in drugič: mesto, da mimo društvenega doma vodijo v očetov dom, odvajajo z doma. In kličejo ubogo gmajno le vkup, le vkup — da hodi poslušat, poslušat . . . Pa duše ni!

Ubijamo dušo, tradicijo, in se uniformiramo, militariziramo. Zato pa gubimo tla, društva hirajo.

Zakaj slepo posnemamo Nemce?

Slovanu strumna zunanost nemške organizacije ne prija. Ali ne znamo najti svojega načina?

Ravno ljudstvo v naši oblasti kaže očitno slovansko nerazpoloženje proti uniformiranemu načinu organizacije. V našem človeku je — hvala Bogu! — še visoka družinska zavest očetovega — in ne društvenega — doma.

Ali ne kaže ta zavest pot organizacijskega načela? — Ustvariti majhne edinice po družinah, soseskah, seliščih! »Društveni list« teh edinice je list. Imamo »Naš dom«. Vsa »gmajna« pa se snide vsake kvatre.

Po tem načelu bomo združili vse poštene fante in vsa dekleta. »Naš dom« vsakemu fantu in vsakemu dekletu! Pa boste videli, kaka močna, duhovna organizacija bo to!

Vsem dekliškim zvezam!

1. »Naš dom« je obvezno glasilo članice dekliških zvez. Če si ga ena sama ne bi mogla naročiti, naj ga imata dve ali tri skupaj. Krajevni odbor mora skrbeti, da se članice tega držijo.

2. Novembra meseca naj hodita po dve dekleti od hiše do hiše in naj nabirata naročnike za »Naš dom«. Pobratit morata tudi naročnino. Nihče ne bo dobil »Našega doma«, ki naročnine vsaj za četrt leta ne bo plačal vnaprej.

3. Krajevni odbor naj skrbi, da bo vsaj vsak tretji mesec dopis v »Našem domu«, ki bo poročal o življenju dekliške zveze.

Dekleta! Z delom za »Naš dom« bomo najlepše zaključile 1100letnico sv. Cirila. Bog nam bo pomagal, da se bomo ta mesec lahko žrtvovale za »Naš dom«. Očeta in mater tudi lepo prosimo, da vam dovolijo delo za »Naš dom«.

Po naročilu predsednice dekliških zvez, gđc. profesorice

Marije Štupca:

Tajništvo Prosvetne zveze v Mariboru.

Tako delajo naša zavedna dekleta za »Naš dom«.

glas se je prikradel iz grla, kot da poje prvo vrstico kake žalne pesmi . . . potem pa je utihnil, obraz zakril in tiho sopel.

— Gospod, Mutsuhito Dsain, pomisli na to, da je ljubezen združena z boleščjo . . . — mu je reklo dekle malo dušno. — Tudi meni se čisto dozdeva, da se od mojega vzdihla posuši list . . . in glej, vkljub temu premagujem bol . . .

Mutsuhito Dsain je tresoč se sedel na preprogi.

— Ti si mož, jaz le slabotna ženska stvar, vzami me za vzgled, bodi močna duša, stresi s sebe prah in odpri srce pred neumrljivimi bogovi in oni se te usmili: iz glave ti preženejo temne misli, slabost in greh . . .

Mutsuhito Dsainove solze so padale na pobeljeno preprogo.

— Obrni se k duhovom prednikov ki čuvajo japonsko oesartsvo in varujejo naše duše. Obrni se k najljubšemu duhu: Ottoke, ozri se na me, milostno glej na me . . .

— Mati . . . je tožil nesrečnik. — Oh, Kōkōrčin, zakaj si me rodila? Ti uboga Kōkōrčin . . .

Naprej se je nagnil, iz odprtih ust mu je vrela bol in tihe solze so se spuščale po zgubanem obrazu ko srebrne marjetice. Dekle je dalje govorilo:

— Zateci se k materinem duhu: on ti bo stal ob strani in te bo branil zoper Bakemona-Lama, zoper skušnjave. Ker ljubezen je skušnjava . . . Daruj velikim bogovom in oni ozdravijo tvojo smrtno ljubezen . . .

— Ne . . . ni mogoče . . . — je sopel Mutsuhito.

— Ali jo tako ljubiš? — je zaihtelo dekle. — Oh, srečna deklica!

— Kaj hočeš? — jo je mrzlično gledal Mutsuhito. — Ljubim jo . . .

Dekletova glava se je klonila ko umirajoči cvet.

— Ljubiš jo . . . — je tiho jecljala.

— Ljubim! — je privrela na Mutsuhito Dsainova usta tožba in obledeli obraz je obsijala neka blazna veselost. — Ona je moja! . . .

— Omoži se . . . — je šepetala Zvonček.

— Omoži se? — so ropotali zobje, ko da kamenje meije. — Alice! Raje svet uničim . . . u—ni—čim! . . .

Skočil je s preproge in v divji jezi tresel s pestmi. V hišo je butal veter in ploha je šumela. Tajfun prihaja! Toda Mutsuhito Dsain je prekričal ropotajoči vihar:

Da bomo nasprotnike poznali.

»Krivice se nam godijo . . .«

»Domovina« našteva, kake »krivice« se godijo demokratom. Poglejmo jih od bliže te »strašne krivice«! V Ljubljani ima Zveza liberalnih društev kino, ki je ob nedeljah prirejalo predstave dopoldne ob času, ko je v vseh cerkvah služba božja. Posebno še šolska mladina je raje hitela v kino kot k službi božji, pa se je zapovedalo, da se do pol enajstih dopoldne predstave ne smejo vršiti. To je res huda krivica! — Druga krivica je bila v tem, ker naš minister ni imenoval samih demokratov v vodstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Ko so bili demokrati prvo vodstvo imenovali, so postavili vanj le svoje zaupnike. Ako isto storiš, kar so oni storili, je krivica, je nasilje, pri njih pa je bilo vse prav! — Vse polno krivic zadane dandanes demokrate, tako pišejo njihovi listi. Zato ni čudno, da se danes že vsak boji biti demokrat!

»Krivica« pri razpustu občinskega sveta v Ptuj

je seveda posebno velikanska! Občinski svet v Ptuj se je razpustil, ker se ni vršilo vse po poslovniku, seje niso bile sklepne, župan je dobil nezaupnico, v blagajni je bila poverba itd. . . . Pa ker je bil župan, menda zadnjikrat, demokrat, je to »strašna krivica«!

Davki se omilijo — kdaj bo konec davčnih krivic?

Naše demokrate zelo jezi, da je uspelo ravno tisti vladi, v kateri so ti preklicani klerikalci, da je omilila davke že prvo leto, da jih bo omilila še bolj zdaj drugo leto pri novem proračunu. V svojem listu morajo sicer priznati, da se bo dohodnina omilila, da se bodo davki že precej bolj izjednačili, vendar končno vpije, da je naša stranka kriva vseh davčnih neenakosti. Ponovno povemo: Teda, ko se je vpeljal ta neenak davek, je bila na vladi Žerjavova stranka in Pašič. Mi te krivice popravljamo. Oni so jih devet let vpeljali, mi jih čez noč ne moremo popraviti, bo pa prav kmalu. Naravnost neumno pa je, ko pravi, da bomo Slovenci plačevali več hišnega davka kot v Južni Srbiji! Seveda bomo ker imamo hiše, doli na jugu so pa koče in bajte! Devet let je dovolj demokratskega farbanja tudi od Vardarja do Triglava!

Politika in politična taktika,

to je radičevcem dvoje. Njim seveda sme biti dvoje, zdaj, ko morajo zagovarjati Radiča, ki se je zvezal s Pribičevičem. Muštre za sedanjo svojo politiko je prinesel Radič ba je iz Angleškega. Odkod je le dobil svoj umazan jezik, s katerim zmerja poslance s svinjami itd.? Pa nam prav, če se enkrat to vprašanje pojasni tudi našim političnim nasprotnikom, ki zdaj priznavajo: »Če se je Radič zvezal s Pribičevičem, s tem še ni »prodal« in ni »izdal« svojega programa. Program ostane, politična taktika pa se menja po potrebi!« — Prav bi bilo, če bi zdaj iste besede vporabili za SLS, recimo takole: Če se je dr. Korošec zvezal z radikali, s tem še ni »prodal« ali »izdal« svojega programa, program SLS ostane, le politična taktika se je menjala! — Za SLS pa seveda ne smejo veljati ista pravila kot za druge stranke! Kam pa pridemo! Saj ne bo več mogoče čez SLS zabavljati!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Finančni minister odstopi in vendar ne odstopi. Zadnji čas spuščajo v svet nasprotniki sedanje vlade vest, da hoče finančni minister odstopiti, ker se je sprl z Vukičevičem.

— Raje umorim! Umo—rim svet . . . Hej! . . . — Hej! . . .

V krogu je bežal, potem pa se je napolnil ven. Dekle ga je zgrabilo za rob plašča.

— Mutsuhito! Stoj . . . Jaz, jaz te ljubim . . .

Mutsuhito Dsain je strašno zakričal, deklico v prsi sunil in oddirjal ven.

— Moj dragi . . . — je šepetala Zvonček.

Zvrtelo se ji je, sinje oči so se bolešno zaprle in se je zgrudila na preprogo. Roki sta odleteli narazen in rokavi plašča so se odprli. Mrtva gospica. Na pozlačenih ustnicah se prikaže kri ko rudeča črešnja.

X.

V gorskem prepadu je tulil vihar, sukal in lomil je drevesa in na svinčeno črtno nebu je tiral volčje megle. Ploha je lila in vrtinec so bobneč valili po gorskem rebru strgane grude in iztrgano korenje dreves.

Sopeč je šel navzgor med pogaženim grmičevjem kamelije in bombaža. S kuštravimi lasmi, ves premočen se je vzpenjal v vrtincih naliva na gorski vrh, katerega je šumeča burja tepla z bičem, ki ima milijon vrhov. Človek, ki beži iz potopa, pred solzami, pred samim seboj. Ubog, trpeč človek, ob katerega dušo buta še večji vihar, — še večji tajfun.

Kam drvi? Samega sebe išče! Beži pred samim seboj, da bi našel sam sebe. Ven v naravo! Ven v grmeči vihar! Odpri srce, človek, da bo se od tebe učila trpeti rumena, svet razdirajoča burja . . .

Oblak se trga, ploha pada, vetrovni vrtinci pretresajo zrak, po zemlji bobni noga tajfuna. Drevo hrešči, veje se upogibajo in liste trga cvileči vihar. Travne bilke se strahoma upognejo v prah in roji metuljev plešejo v poplavi smrtni ples. Vidzumi! Miši bežijo, a spokana skale jih vrže iz sebe. Potres na nebu in na zemlji! Tajfun s črnorumenom perutjo zakriva Nagasaki . . .

Glu! Glu! Glu! cvili topo in presekanom tromba vetrov, potem pa začne v rjovečem tenorju: Nazaj! Toda Mutsuhito Dsain se z zaprtimi očmi, odprtimi prsi, od boli premaganimi usti in omahujočimi nogami opoteka proti gorskemu

čemu zaradi proračuna. Istina pa je, da je finančni minister popolnoma v skladu s celotno vlado zahteval, da se mora proračun zopet zmanjšati, s tem pa zmanjšati tudi davčna bremena kmeta, ki bi seer propadel pod preveliko davčno težo. Za slučaj, da s svojimi zahtevami ne bi prodrl v nar. skupščini, bi se raje umaknil.

Veliko posojilo za investicije. Vlada sklepa dogovor za veliko posojilo z angleškimi bankami. To posojilo bi se uporabilo za regulacijo velikih rek, med temi tudi Mure in Drave ter Save.

Skupščina bo odgojena. Ker morajo sedaj vsa ministrstva pripravljati predloge proračuna, bo skupščina najbrže odgojena do novega leta.

Obtožnica zoper Vukičeviča. Radič je stavil zoper ministrskega predsednika Vukičeviča posebno obtožnico zaradi nasilij za časa volilne borbe. Seveda se je Radič s tem le osmešil. Bo treba zoper Radiča tudi sestaviti obtožnico, ker so njegovi pristaši pri »delovanju« njegovih »čeka« ali band ubili kmeta Talana in napadali naše pristaše ter njih hiše po vsej Hrvatski.

Novi stanovanjski zakon je stopil s 1. novembrom v veljavo. Po prejšnjem, ki ga je napravil znani dr. Kukovec, ni smel hišni gospodar vzeti na stanovanje, kogar bi rad, ampak mu ga je stanovanjsko sodišče kar dodelilo. Enako si nasprotnik ni smel sam poiskati stanovanja, ampak je moral čakati, da so mu ga pri stanovanjskem sodišču dali. Veliko prepira in jeze, pa tudi korupcije se je vsled tega uganjalo po mestih, kjer ima ta zakon pomen zaradi pomanjkanja stanovanj. Novi zakon daje hišnim posestnikom kot najemnikom več svobode, obenem pa se štiti najemnike, da se jih ne sme do 1. maja deložirati.

Razne trgovske pogodbe sklepa te dni naša država z Avstrijo in Grško. Pri sklepanju teh pogodb pa zastopniki naše države še vedno niso kos prefriganosti zastopnikov drugih držav in te pogodbe se ne sklenejo, vedno v našo korist.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Balkan je vulkan. Zopet se vršijo napadi v Macedoniji. V Štipu je bil ustreljen neki trgovec in njegov sin, ki sta bila v zvezi z makedonstvujušči. Ti so se med seboj nekaj sprli in zdaj pobijajo tudi drug drugega. Drugi pa pravijo, da je bil ta umor krvno maščevanje za generala Kovačeviča.

Napad na predsednika Grške. Neki dijak, komunist, je v Atenah napadel predsednika grške republike in je ustrelil nanj, vendar ga je bolj slabo zadel. Malo ranjen sicer je prednik vojnjo nadaljeval in šel takoj v svoj urad, kjer je potem delal.

Napad na vojnega ministra Češke. Tudi na Češkem so se začeli posluževati nasilnih sredstev. Pretekli teden je bil v avtomobilu napaden vojni minister, vendar se napad ni posrečil.

V Albaniji so nemiri zoper Beg Zoguja, vendar se bo obdržal na vladi. Na videz se je tudi skregal z Italijo, v resnici je pa od nje sprejel veliko bojnega orožja. Naša meja je zavarovana.

V Avstriji so krenili socialisti na bolj pametno pot, kakor so jo do zdaj hodili. Uvideli so, da je nesmisel, se boriti za nadvlado delaveca nad kmeti, mest nad deželo.

Rumunija je še vedno v nevarnosti. Bratranju se je posrečilo, da je narodno stranko pridobil za sebe in da je sedaj dovolj trden, da bo preprečil vsako nasilje Karlovih pristašev. Kakor je videti, se bo princ Karl udal in bo pristal, da bo vladar njegov sin Mihael.

Bolgarski kralj Boris se je zaročil z italijansko princezino. Ta zaroka znači sicer tudi politično zblizanje obeh držav, vendar je treba poudariti, da je kraljeva Italija nekaj drugega, kot Mussolinijeva.

Cela Indija pokoneu! Indija se pripravlja na upor zoper Angleže. Sploh se v Aziji opaža, da se hočejo narodi osvoboditi in nočejo biti več podložniki Evrope. Angleška ima radi tega veliko skrbi.

vrhu, ki sega v nebo. Hali-ho! Z nebes visijo rujave eunje: tajfun sam sebe trga. Hali-ho! Tajfun joka, tajfun toži . . .

Mutsuhito Dsain že stoji na vrhu skale, se razkoreči, roke razprostere, s črnimi lasmi se veter igra. Mutsuhito Dsain stoji nad tajfunom in širokoodprte, plameneče oči upira v nebo kot kamen kip človeškega trpljenja, tam stoji in moli . . .

— Oh, tisočroki Kwannon, ki jezdiš na oblakih tajfuna, ki pretreseš nebo in zemljo in se lučaš z morskim tokom, tu stojim pred teboj, Mutsuhito Dsain, tvoj sin . . .

Mir . . . ko da se je tisočroki bog nagnil z oblačnega konja, da bi uslišal svojega vnebovpijočega otroka.

— Moj oče si in jaz sem tvoj sin, prokleti sin tvojega rumenega sveta! Srce mi je ranilo belo dekle in ne ozdravi mi, ker jo ljubim, ljubim in ljubim! . . .

Burja je zatulila in je hotela sumiti navzdol podlega črva, kateremu je otrok osovražene bele rase zastupil srce. Mutsuhito Dsain se je oprijel zobčaste skale in je glavo obrnil proti nebu ter molil ne z besedami, marveč od besed glasneje:

— Tisočroki Kwannon, ki si bog-stvarnik burje naravnih sil, v tvoje bistvo zrem in objokujem sebe samega . . . Ti, ki si ustvaril veter, megle, ki ti je tajfun plašč, ozri se name in mi daj mogočno misel, da lahko ukujem v robstvo svojo ljubo . . .

V vetrovem vrtincu je ropotalo kamenje in naliv se je z globokim šumom valil z gore na zaoblaceni Nagasaki. Nasekljani oblaki so plavali od zaliva, odkoder je dih tajfuna pomel bele džunke-ladjice, temno gladino je bičala ploha in velikansko valovje je z veliko silo dvigalo orjaške ladje, na katerih so še pred viharjem spustili dol jambre. Mutsuhito Dsain je stal v divjem viharju in je s pogledom proti nebu, ne z besedo, toda od besede glasneje molil k bogu viharjev:

— Prišel sem iz sobe, brezumno, k tebi sem drvel, o tisočroki Kwannon! V plohi sem padel, glavo mi je ranil kamen, v nogo se je započilo trnje, toda vstal sem iz blata, krvaveče nohte sem vsekal v skalo in sem se vzpenjal na tvoj prestol, odkoder se veselíš svojemu božjemu delu, razdivljanju, ti divja, sveta Moč! Ali slišiš, tisočroki Rušilec, daj mi pomoč!

(Dalje prihodnjič.)